

з точки зору отримання та аналізу реальної інформації. До того ж студенти відзначають, що такі заходи дають можливість краще зрозуміти, що навчальний процес в університеті, зокрема викладення матеріалу в дисциплінах циклу професійної підготовки, відповідає вимогам щодо формування сучасних професійних компетенцій майбутніх фахівців у галузях агропромислового комплексу.

Чабан В. Г., канд. екон. наук, доцент
кафедри економіки агропромислових формувань

МОДЕЛЬ ОСВІТНЬОГО БІЗНЕС-ПРОЦЕСУ

Концепція, відповідно до якої вищий навчальний заклад (ВНЗ) подається у вигляді набору бізнес-процесів, а управління його діяльністю — як управління бізнес-процесами, була розроблена в кінці 1980 рр. Проте теоретичні дослідження проблеми використання принципів процесно-орієнтованого управління стосовно ВНЗ є недостатніми.

Під бізнес-процесом слід розуміти упорядковану сукупність робіт, дій у часі і просторі з вказівкою початку і закінчення, входів і виходів. Прикладом освітнього бізнес-процесу є випуск бакалаврів, спеціалістів, магістрів окремої спеціальності і форми навчання, а екземпляр процесу — випуск фахівців окремої спеціалізації. До бізнес-процесів в освітній сфері відносяться також бізнес-процеси, пов'язані з НДДКР, консультативними послугами та ін. Виділення освітніх бізнес-процесів, їх аналіз і вдосконалення являє собою значний резерв для підвищення ефективності діяльності ВНЗ. Серед основних переваг — простота проведення оптимізації як самих процесів, з точки зору їх організації, синхронізації, взаємоузгодженості, так і ресурсів, які необхідні для функціонування процесів (особливо це стосується кадрових ресурсів). Окрім цього, кінцевим продуктом освітнього бізнес-процесу є результат, тому відбувається переорієнтація організації і управління на споживача, яким і оцінюється результат.

На вході освітній бізнес-процес має абітурієнтів, а на виході — бакалаврів, спеціалістів, магістрів. Змістом бізнес-процесу є

організоване навчання і виховання студентів. Об'єктами внутрішньовузівських організаційно-економічних відносин є розробка, реалізація, управління, інституціональне забезпечення освітнього бізнес-процесу, а суб'єктами — навчальний заклад, трудові колективи підрозділів, викладачі, студенти, підприємства-замовники.

Перехід від функціональної орієнтації управління ВНЗ до процесної орієнтації обумовлює зміни у відносинах основних суб'єктів освітнього бізнес-процесу. Так, декани відповідають за розробку конкретних освітніх бізнес-процесів і їх екземплярів, в основі яких лежить розробка навчальних планів окремих спеціальностей і спеціалізацій. Декан призначає керівника для кожного екземпляру бізнес-процесу, який безпосередньо його розробляє, несе відповідальність і забезпечує реалізацію. Бізнес-процес розробляється відповідно до освітніх стандартів підготовки бакалаврів, спеціалістів, магістрів, а також з урахуванням інтересів самих студентів і підприємств.

Беручи участь у розробці конкретних бізнес-процесів, завідувач кафедри є виразником загальних позицій кафедри, при розробці яких повинно відбуватись, за можливістю, узгодження колективних інтересів кафедри і індивідуальних інтересів викладачів. Маючи інформацію про обсяг і структуру навчальних годин за всією сукупністю бізнес-процесів, у реалізації яких бере участь кафедра, завідувач кафедри планує її оптимальний якісний і кількісний склад, забезпечує підвищення кваліфікації свого персоналу та здійснює перевірку його компетентності.

Викладачі укладають угоди в межах одного або кількох бізнес-процесів навчального закладу. Вони складають індивідуальні плани за термінами виконання робіт, погоджують їх з керівниками процесів, розробляють повний комплект методичного забезпечення дисциплін, які викладаються, виконують роботи в конкретних бізнес-процесах, слідкують за своїм професійним зростанням.

Без організаційної децентралізації ВНЗ управління бізнес-процесами мало ефективне. Організаційна децентралізація ВНЗ передбачає перетворення навчальних, допоміжних і функціональних підрозділів у центри відповідальності, які отримують право на самостійне ведення виробничої діяльності, планово-облікової роботи в межах навчального закладу і мають власні бюджети. Управління освітнім бізнес-процесом в умовах організаційної децентралізації, а також управління підрозділами, які беруть участь у його розробці і реалізації, на наш погляд, доцільно будувати на відомих принципах госпрозрахунку: самоокупності, співрозмірності витрат і результатів, операційно-господарської самостійності, матеріальної зацікавленості і відповідальності.